

אוניברסיטה בעם – מדע בשירות הקהילה – יועבר בשני סמסטרים

מרצה הקורס: ד"ר יקותיאל שהם

אוניברסיטה בעם הינה תכנית אוניברסיטאית המנגישה ידע חיוני ושימושי בתחומים הנלמדים באוניברסיטה לקהילות שנמצאות בתת ייצוג באוניברסיטה בדגש על אוכלוסיות רווחה.

במסגרת התוכנית, מאות אנשים המסתייעים בשירותי הרווחה מגיעים ללמוד בקמפוס בימי שני בערב לאורך כל שנת הלימודים. המשתתפים, בגילאי 18-99, נחשפים לתחומי ידע הנחקרים ונלמדים באוניברסיטה באופן מותאם ומונגש. המפגשים מונחים על ידי סטודנטים מצטיינים בעלי ניסיון בהדרכה מנחים את המפגשים. כל סטודנט לימד 'קורס' מותאם מתחום הלימוד שלו, ולווה על ידי צוות מקצועי שסייע להתאים את השיעורים לאופני הלמידה של המשתתפים.

התכנית הוקמה לפני 19 שנים על ידי ד"ר עדי קול, בתמיכת הפקולטה למשפטים ובתמיכתו האישית של פרופ' אריאל פורת, נשיא האוניברסיטה. משנת תשפ"ד, התכנית הועברה לניהול היחידה להשפעה חברתית בדקאנט להצלחת הסטודנטים ובליוי הנציבות לשיוון מגוון וקהילה.

לקראת פתיחת השנה העשרים של התכנית, אנו פותחים את התכנית להשתתפות של סטודנטים ביתר הפקולטות, בכפוף לאישורי ועדת ההוראה בכל יחידה אקדמית.

עד כה, התכנית היתה פתוחה לסטודנטים מצטיינים מפיסיכולוגיה, ניהול, משפטים ורפואה שנבחרו לתכנית ועברו הכשרה אינטנסיבית לאורך כל שנת הלימודים האקדמית.

התוכנית פתוחה גם להשתתפות של סגל אקדמי המעוניינים להעניק למשתתפים הרצאות חשיפה לתחום הידע והמחקר שלהם.

כחלק מהשינויים בתכנית, אנו מעדכנים את הקורס המלווה את התכנית ומתמקדים במתן ידע וכלים בנושאי מדע, חשיבה ביקורתית ותקשורת המדע. סיליבוס מפורט ישלח בימים הקרובים.

מטרת הקורס היא לתת מעטפת אקדמית וביסוס תיאורטי למרכיב המעשי בו הסטודנטים מתנסים כמדריכים בתכנית. בקורס זה, המשלב הנחייה בתכנית, הסטודנטים מתנסים בהכנה והעברת מערכי שיעור המותאמים לקהל התלמידים המגיע לרוב מרקע מורכב, לרבות מטופלי רווחה, שירות מבחן, נשים במעגל הזנות, מבוגרים צעירים ללא עורף משפחתי, מסגרות סל שיקום ועוד. על בסיס הנלמד בסדנא האקדמית הסטודנטים נדרשים לבנות את קורסי המבוא בתחומים מגוונים ולהנגישם לקהל התלמידים באופן שישימש אותם בסוגיות הנוגעות אליהם ומעסיקות אותם. התלמידים הלומדים בתכנית לא מגיעים עם השכלה אקדמית קודמת, מה שמהווה עבור הסטודנטים אתגר כפול ברכיב המעשי: מצד אחד לבנות ולהעביר את קורסי המבוא באוניברסיטה ומצד שני להתאים את החומר הנלמד לרקע של התלמידים כך שיהיה פרקטי ליישום בחיי היום יום שלהם.

במסגרת הקורס יעברו הסטודנטים הכשרה מעשית אשר תסייע לסטודנטים בהכנת והעברת מערכי שיעור, בבניית הקשר האישי מול משתתפי התכנית והיכרות עם עולם הרווחה.

תנאים מיוחדים להשתתפות בקורס:

בשל האופי המיוחד של הקורס ומחויבות הסטודנטים מול הקהילה הנוכחת בקורס- הנוכחות הינה חובה ובכל מקרה של היעדרות יש להודיע מראש. סטודנט אשר לא ישתתף ב-90% לא יקבל ציון.

מטרות הקורס

להעמיק את ההבנה של הסטודנטים לחשיבות החשיבה הביקורתית המדעית אל מול סוגי ידע ומידע אחרים ולקדם בקרב הסטודנטים תחושת אחריות ושליחות להנגשת המדע לציבור.

במסגרת זו, הסטודנטים יפתחו מיומנויות להנגשת מדע ולהצגת מחקר מדעי באופן ברור ומלהיב, יתנסו בדיאלוג, הקשבה וסטורי-טלינג.

במסגרת הקורס האקדמי יועברו נושאי לימוד הבאים:

למה חשוב להנגיש מדע? # מה הציבור צריך לדעת על מדע? # חשיבה ביקורתית מדעית # דוגמאות ומודלים להנגשת מדע בנושאים מורכבים # איך מנגישים ידע לאוכלוסיות מגוונות כולל אנשים ללא רקע לימודי ואנשים בעלי לקויות למידה.

תכנית מפגשי ההוראה (לפי פרקים במבט שנתי):

- היחס בין אמת לידיעה, חשיבה עיונית, לוגיקה (ממיתוסים לתבונה ביוון הקלאסית).
- היחס בין מחשבה רציונלית לאמונות דתיות, עובדות וערכים, דת ומדע (מתבונה לאמונה בימי הביניים).
- נאורות, הטלת ספק, ידע אמפירי, חשיבה כמותית, סיבתיות, המתמטיזציה של המדע (מאמונה למדע בעת החדשה המוקדמת).
- הפיצול הדיסציפלינרי במדע, הופעת מדעי האדם והחברה, סטטיסטיקה במדע, עלייתו של המחקר איכותני. (ממדע להומניזם בעת החדשה המאוחרת)
- טכנולוגיה ומדע, מבט אל העתיד (הומניזם ופוסט-הומניזם במאה ה-21)

תכנית מפגשי ההכשרה (לפי פרקים במבט שנתי):

- חשיפת הסטודנטים למגוון רחב של שיטות להנגשת ידע ומדע בדיסציפלינות השונות.
- פיתוח מיומנויות להצגת מחקר מדעי באופן ברור ומלהיב בכתב ובעל פה לקהלים שונים.
- תכנון מערך שיעור, הכנת מצגות, כלים מקדימים ליצירת סקרנות אינטלקטואלית.
- משחקי תפקידים, התנסות בסוגים שונים של דיאלוג, פיתוח יכולות הקשבה וסטורי-טלינג.
- עמידה מול קהל, שפת גוף, התמודדות עם התנגדויות, רכישת כלים רטוריים.

דרישות הקורס:

- נוכחות חובה והשתתפות פעילה בשיעורים ובמרכיב המעשי.
- העברת מערכי שיעור בקרב משתתפי התכנית בימי ב' בין השעות 17:00-20:00.
- סטודנטים משנה ב' ומעלה.
- הגשת מטלות
- השתתפות פעילה בעשייה חברתית בהיקף של כ- 10 שעות.

דרישת קדם:

- הקורס פתוח לסטודנטים בשנה ב' ומעלה, בכפוף לאישורי ועדת הוראה

- הקבלה לתכנית מותנית בסדנת מיון וראיון אישי
- ניסיון בהדרכה (מומלץ אך אינו תנאי חובה).

מועדי הקורס:

- שיעורים: סמסטר א', יום א', 18:00-20:00 | מספר קורס: 1883010501 | 4 נ"ז
(סמסטר א' תשפ"ה מתקיים בתאריכים 3/11/24 - 3/2/2025)
הכשרות: סמסטר א', יום ב', 17:00-20:00
- שיעורים: סמסטר ב', יום א', 18:00-20:00 | מספר קורס: 1883010501 | 4 נ"ז
(סמסטר ב' תשפ"ה מתקיים בתאריכים 17/3/25 - 3/7/25)
הכשרות: סמסטר ב', יום ב', 17:00-20:00

מרכיבי ציון:

- 50% בניית מערכים הגשת 10 מצגות
- 20% פרזנטציה
- 20% דוח סיכום אקדמי-חברתי
- 10% מעורבות פעילה בתקשורת מול התלמידים

תאריכי הגשת עבודה מסכמת וקבלת ציונים:

- הגשת עבודות בסמסטר א' תשפ"ה עד לתאריך ה 20/2/25
(הציונים הסופיים יועברו עד לתאריך ה 13/3/25)
- הגשת עבודות בקורסי הקבץ סמס ב תשפ"ה עד לתאריך ה 23/7/25
(הציונים הסופיים יועברו עד לתאריך ה 14/8/25)